

ΚΥΡΙΑΚΗ 7 ΜΑΡΤΙΟΥ 2021

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κατά μεγάλο μέρος η ευτυχία του ανθρώπου – όση υπάρχει στη ζωή αυτή – εξαρτάται από την επιτυχημένη εκλογή του επαγγέλματος. Το επάγγελμα δεν τον φέρνει σε επικοινωνία με τους συνανθρώπους, θα του προσφέρει την καταξίωση και αναγνώρισή του. Πράγματι στη ζωή του νέου ανθρώπου η εκλογή του επαγγέλματος είναι μέγα πρόβλημα, που καλείται να λύσει. Γίνεται μάλιστα δυσκολότερη, γιατί βρίσκεται ο καθένας ουσιαστικά μπροστά σ' ένα δίλημμα. Ν' ακολουθήσει κανείς την κλίση του, το «είναι» του ή τη ζήτηση που έχουν κατά καιρούς διάφορα επαγγέλματα, την κοινωνική αναγκαιότητα και επομένως την απορροφητικότητα που θα έχουν. Οι δύο αυτοί παράγοντες επηρεάζουν μοιραία την εκλογή του επαγγέλματος. [...]

Όταν δεν υπάρχει εναρμόνιση ανάμεσα στο επάγγελμα και την κλίση, τότε τη θέση της όποιας ευτυχίας στη ζωή την παίρνει η δυστυχία. Η ψυχολογική διάσταση, ο χωρισμός του *Είναι* του ανθρώπου – άλλα τα ενδιαφέροντα και άλλη η εργασία του – η διάσταση επομένως ανάμεσα στην εσωτερική του αναζήτηση και την εξωτερική πίεση του επαγγέλματος, γίνεται φορτίο δυσβάστακτο και η εργασία τυραννία ή κάτι έξω από το *Είναι* του, αλλοτρίωση. Επομένως, το μέλλον χωρίς νόημα και η ζωή αποτυχημένη.

Με άλλα λόγια η εργασία που γίνεται με τη βία ή την ψυχολογική καταπίεση είναι πνιγηρό, αβάστακτο φορτίο. Γιατί τίποτε δεν είναι τόσο τρομερό, όσο το να κάνει κανείς κάθε μέρα, από το πρωί ως το βράδυ, κάτι που εναντιώνεται μέσα του, όχι απλώς που δεν τον γεμίζει, αλλά τον απωθεί. Μια τέτοια εργασία, ένα τέτοιο επάγγελμα, γίνεται πηγή απογοητεύσεων, εκνευρισμού, μειονεξίας, νευρώσεων που οδηγούν και φτάνουν στις πιο βαριές διαταραχές του οργανισμού και της ψυχής. Ο άνθρωπος που ακολουθεί έναν **επαγγελματικό δρόμο** μη ανταποκρινόμενο στις ικανότητες, δυνατότητες και κλίσεις του, χάνει το ενδιαφέρον της ζωής, την ίδια του τη ζωτικότητα. Αισθάνεται τον εαυτό του έρημο, αηδιασμένο. Καταλαμβάνεται από **βαθιά πίκρα**.

Αυτή ακριβώς τη βαθιά πίκρα του τη διαχέει στους γύρω του, προϊσταμένους, υφισταμένους, την οικογένειά του. Τα αποτελέσματα είναι οδυνηρά όχι μόνο για το ίδιο αυτό άτομο, αλλά και το σύνολο. Γίνεται μειωμένης παραγωγικότητας άνθρωπος και δημιουργεί προβλήματα στους άλλους. Άρα, θεωρητικά και πρακτικά πρέπει ν' αγνοήσει

τον παράγοντα ζήτηση ή απορροφητικότητα ενός επαγγέλματος. Όταν τα άτομα που δεν ακολούθησαν την κλίση τους, αλλά συμμορφώθηκαν στην εξωτερική αναγκαιότητα είναι πολλά, προκαλείται ισχυρός κλονισμός στην οικονομία και ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Βέβαια, ο λόγος για κοινωνίες υγιείς και όχι μαζικοποιημένες, όπου ο παράγοντας άνθρωπος ελάχιστα λαμβάνεται υπόψη. [...]

Κώστας Κιουπκιολής, « Ιδεολογικές Προσεγγίσεις», εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1994, τόμος Α (διασκευασμένο)

ΘΕΜΑΤΑ

1° Θέμα

A1. Σε κάθε μία από τις διατυπώσεις που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό «Σωστό» ή «Λάθος», ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο.

- α.** Το δίλημμα που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι νέοι είναι αν θα επιλέξουν το επάγγελμά τους με κριτήριο τις κλίσεις τους ή την αγορά εργασίας.
- β.** Ο άνθρωπος, όταν ασκεί ένα επάγγελμα που δεν του ταιριάζει, αισθάνεται ότι η ζωή του είναι ανώφελη.
- γ.** Η εργασία, όταν δεν επιλέγεται με σωστά κριτήρια, μετατρέπεται σε καταναγκασμό.
- δ.** Η λανθασμένη επιλογή επαγγέλματος καθιστά το άτομο μη παραγωγικό.
- ε.** Η ορθή επιλογή επαγγέλματος δε διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ευημερία του κοινωνικού συνόλου.

Μονάδες 15

A2. Να παρουσιάσετε συνοπτικά στην τάξη σας τις συνέπειες από τη λανθασμένη επιλογή επαγγέλματος, όπως αυτές παρουσιάζονται στην τρίτη και τέταρτη παράγραφο του κειμένου. (70 -80 λέξεις)

Μονάδες 15

2° Θέμα

A3. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η τελευταία παράγραφος του κειμένου («Αυτή ακριβώς... λαμβάνεται υπόψη»); (μονάδες 6) Να αιτιολογήσετε τη συγκεκριμένη επιλογή από τον συγγραφέα. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

A4. Ποιο ρηματικό πρόσωπο επικρατεί στο κείμενο; Να αιτιολογήσετε τη λειτουργία του.

Μονάδες 10

A5. «βαθιά πίκρα», «επαγγελματικό δρόμο»

Οι υπογραμμισμένες λέξεις έχουν περισσότερες από μία σημασίες. Να χρησιμοποιήσετε καθεμία από τις λέξεις αυτές σε μία πρόταση με διαφορετική σημασία από αυτή που έχουν στο κείμενο. (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τις λέξεις ως προς την πτώση και τον αριθμό)

Μονάδες 10

3^ο Θέμα

«Ν' ακολουθήσει κανείς την κλίση του, το «είναι» του ή τη ζήτηση που έχουν κατά καιρούς διάφορα επαγγέλματα, την κοινωνική αναγκαιότητα και επομένως την απορροφητικότητα που θα έχουν»: Το κείμενο θέτει ένα δίλημμα σχετικά με την επιλογή επαγγέλματος. Ποια είναι η δική σας απάντηση στο δίλημμα αυτό; Το κείμενό σας θα αποτελεί μια ομιλία που θα εκφωνηθεί σε ημερίδα του σχολείου σας σχετικά με τον επαγγελματικό προσανατολισμό των νέων. (300- 350 λέξεις)

Μονάδες 40

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η Ιωάννα έφυγε από το σπίτι της στην Κυψέλη μια Τρίτη. Αυτό είναι σίγουρο – ότι ήταν Τρίτη – γιατί είχε γυρίσει από τη λαϊκή αγορά κι είχε σωριάσει τα φρούτα και τα λαχανικά στο μωσαϊκό της κουζίνας της. Σκέφτηκε ότι τώρα έπρεπε να κάνει μια πολύ λογική τακτοποίηση, για να χωρέσουν όλα αυτά στο μικρό της ψυγείο. Φαίνεται ότι αυτή η διαδικασία της τακτοποίησης, της τάξης, της λογικής, το μικρό ψυγείο, η μικρή κουζίνα έσπασαν την εύθραυστη πια αντοχή της Ιωάννας και την πίεσαν περισσότερο απ' όσο άντεχε αυτόν τον καιρό.

Γιατί, πραγματικά, σ' όλη τη ζωή η Ιωάννα πιεζόταν.

Μικρή ήταν ένα ήσυχο και ονειροπόλο κοριτσάκι που του άρεσε να μονολογεί με τις ώρες, να φτιάχνει ιστορίες, να μπαίνει σ' αυτές και να χάνεται. Η λογική της μητέρας όμως, αμείλικτη κι ψυχρή, τη γύριζε πάντα στην πραγματικότητα.

Η μητέρα ετοίμαζε για την κόρη μια ζωή ανάλογη με τη δική της, όπου το ωφέλιμο και το χρήσιμο έθαβαν το όνειρο και την ουτοπία. Η μανία της μητέρας ήταν η ανεξαρτησία που δίνει ένα καλό επάγγελμα. Ρεαλίστρια και βασανισμένη η ίδια ήθελε για την κόρη της ένα σίγουρο μέλλον. Και τη σιγουριά δεν τη δίνει ένας γάμος. Διότι ο έρωτας τυφλώνει και είναι κακός οδηγός κι αν δεν έχεις ένα επάγγελμα και μια ανεξαρτησία, πώς θα μπορέσεις να κάνεις πέρα έναν άχρηστο σύζυγο;... Έτσι, με δυο τρεις φράσεις – κλειδιά είχε βεβαιώσει την μικρή Ιωάννα ότι ο έρωτας μεν μπορεί να υπάρχει αλλά σε δεύτερη πάντα μοίρα.

Το κοριτσάκι δεν το ενδιέφερε βέβαια ούτε ο έρωτας, αν και μονίμως ένιωθε ερωτευμένο, ούτε το σίγουρο επάγγελμα. Το μόνο που το ένοιαζε ήταν μην τύχει και χάσει την αγάπη της μητέρας του, μην τύχει και την απογοητεύσει. Και αυτή η πτώση από την

περίοπτη θέση της καρδιάς της μητέρας ήταν για την Ιωάννα ο μεγάλος της εφιάλτης. Ούτε πατέρας υπήρχε ούτε άλλα αδέρφια, για να αναπληρώσουν τον χαμένο παράδεισο.

Εκείνη την Τρίτη η Ιωάννα εγκατέλειψε το σπίτι της, δεν είχε να φοβάται τίποτα. Τα είχε χάσει όλα. Η μητέρα, πεθαμένη από χρόνια, δεν την απειλούσε πια.

Όλες οι θεωρίες της περί έρωτος και συζύγων κι επαγγελμάτων βγήκαν αληθινές. Και βγήκαν αληθινές, γιατί η Ιωάννα ήταν προετοιμασμένη ακριβώς γι' αυτό. Ουδέποτε άφησε το όνειρο να σπρώξει λίγο την πραγματικότητα. Ουδέποτε δέχτηκε την πρόκληση να κάνει κάτι πέρα απ' τα εγκεκριμένα. Ήταν ένα υπάκουο παιδί που έγινε μια μετρημένη γυναίκα. Υπέταξε τα πάθη της και τα όνειρά της τα έθαψε βαθιά μέσα της. Αλλά τα πάθη και τα όνειρα παίρνουν πάντα εκδίκηση.

Στην επιθυμία της Ιωάννας να γίνει ζωγράφος η μητέρα αντέταξε μια σειρά από ακλόνητα επιχειρήματα. Προς τι η αγωνία του καλλιτέχνη;... Κι αν κάτι πάει στραβά στη ζωή της, τι εξασφάλιση θα της έδινε αυτό το επάγγελμα;... Αφού είναι γνωστό ότι οι ζωγράφοι πεθαίνουν στην ψάθα...

Υπάκουη πάντα η Ιωάννα, δέχτηκε να υποκαταστήσει το όνειρο. Μαθήτευσε κι έγινε μία καλή αντιγραφέας βυζαντινών εικόνων. Η τέχνη στην υπηρεσία του εμπορίου.

Ήταν καλή και ευσυνειδητή αντιγραφέας. Η δουλειά, μονότονη αλλά αποδοτική, της εξασφάλιζε ένα βέβαιο παρόν κι ένα σίγουρο μέλλον. Αλλά τα όνειρα παίρνουν πάντα εκδίκηση. Άλλοτε βίαια και ανατρεπτικά κι άλλοτε υπόγεια και διαβρωτικά. Η Ιωάννα, χωρίς κι η ίδια να το συνειδητοποιήσει, είχε αρχίσει να αυθαιρετεί. Να προσθέτει δικές της λεπτομέρειες στις εικόνες. Να τροποποιεί τα χρώματα, ν' αλλάζει, ελάχιστα βέβαια, τη σύνθεση των εικόνων. Όμως ο καλός αντιγραφέας αντιγράφει, δε δημιουργεί. Έτσι, σιγά σιγά οι παραγγελίες άρχισαν να ελαττώνονται μέχρι που σχεδόν σταμάτησαν.

Εκείνη την Τρίτη η Ιωάννα είχε να παραδώσει την τελευταία της παραγγελία, μια Άμπελο. Είχε τελειώσει το βελόνιασμα και την ετοίμαζε για χρύσωμα. Είχε απλώσει το μιζιόν και υπολόγισε ότι, μέχρι να στεγνώσει, προλάβαινε να πάει στη λαϊκή να ψωνίσει.

Όταν γύρισε απ' τα ψώνια, κι επειδή ο καιρός ήταν βορινός και ξηρός, το μιζιόν είχε πράγματι στεγνώσει. Όμως το χρύσωμα της Άμπελου δεν επρόκειτο να γίνει ποτέ, διότι εκείνη την ημέρα η Ιωάννα εγκατέλειψε το σπίτι της.

Απόσπασμα από το βιβλίο «Η μεγάλη Πράσινη» της Ευγενείας Φακίνου

ΘΕΜΑΤΑ

1° Θέμα

B1. Σε κάθε μία από τις διατυπώσεις που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό «Σωστό» ή «Λάθος», ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο.

Η Ιωάννα δεν εναντιωνόταν στις προσδοκίες που είχε η μητέρα της για εκείνη γιατί:

- α.** την ικανοποιούσε η τακτοποιημένη ζωή που ζούσε.
- β.** είχε διδαχθεί από τη μητέρα της ότι η λογική και η πραγματικότητα δεν αφήνουν περιθώρια για όνειρα.

- γ. (η Ιωάννα) δεν άντεχε η μητέρα της να βιώσει ματαιώση από την ίδια.
δ. είχε θάψει τα όνειρα της.
ε. δεν πίστευε πραγματικά στο όνειρό της.

Μονάδες 15

B2. Να χαρακτηρίσετε τη μητέρα της Ιωάννας. (περίπου 80 λέξεις)

Μονάδες 15

2° Θέμα

B3. *«Σκέφτηκε ότι τώρα έπρεπε να κάνει μια πολύ λογική τακτοποίηση, για να χωρέσουν όλα αυτά στο μικρό της ψυγείο. Φαίνεται ότι αυτή η διαδικασία της τακτοποίησης, της τάξης, της λογικής, το μικρό ψυγείο, η μικρή κουζίνα έσπασαν την εύθραυστη πια αντοχή της Ιωάννας και την πίεσαν περισσότερο απ' όσο άντεχε αυτόν τον καιρό.»*

Η αναφορά του αφηγητή στη διαδικασία τακτοποίησης των πραγμάτων που είχε αγοράσει η Ιωάννα γίνεται με αξιοποίηση του ασύνδετου σχήματος. Πώς ερμηνεύετε τη χρήση του και ποια στοιχεία αναδεικνύονται για τη ζωή της;

Μονάδες 10

B4. Στο απόσπασμα υπάρχει μία αναδρομή. Να την εντοπίσετε, να την παρουσιάσετε και να εξηγήσετε τη λειτουργία της.

Μονάδες 10

B5. *«Υπέταξε τα πάθη της και τα όνειρά της τα έθαψε βαθιά μέσα της. Αλλά τα πάθη και τα όνειρα παίρνουν πάντα εκδίκηση.»*

Να εντοπίσετε τα σχήματα λόγου στο παραπάνω απόσπασμα και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους ως προς το νόημα και το ύφος του κειμένου.

Μονάδες 10

3° Θέμα

Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το θέμα του κειμένου και ποια είναι η δική σας θέση πάνω σε αυτό; (100 – 200 λέξεις)

Μονάδες 40

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!